

Lőcsén és Budapesten, jogi tanulmányait Kasán és Budapesten végezte, s 1874-ben hosszabb külföldi utat tett Németországban, Belgiumban, Franciaországban. Azután önkéntesi évet végezte Eperjesen, letette a tiszti vizsgát, majd — 1877-ben — megszerezte a tudori oklevelet, s megtelepedvén Eperjesen, hol meg is nősült, közszolgálatba lépett: Sárosmegye aljegyzőjévé választatván. Csakhamar tiszteletbeli főjegyzőjévé lett a megyének s az eperjesi jogakadémián, hová az evangélikus kollégium pártfogósága katolikus léte daczára meghívta, a megye közönsége beleegyezésével tanári állást vállalt s előbb ideiglenesen a jogtörténetet és encyclopaediát, azután képviselővé választatásáig kizárólag a nemzetgazdaságtant és politikát adta elő. 1880-ban Sárosmegye egyhangulag valóságos főjegyzőjévé választotta a fiatal tanárt, ki már ekkor lelke volt Sárosmegye és Eperjes szadalmi és közművelődési mozgalmának. 1881-ben megvált tevékenysége ezen körétől s elfogadta az eperjesi választókerület megbízó levelét, mely kerületét szabadelvű párti programmal egyhangulag képviselőjévé választotta.

A képviselőházban mindjárt kezdetben felütnék kiváló tehetsége s azok kifejtésére azonban bő alkalmat nyílt. Előadója lett a kérvényi bizottságnak, s tudvalevőleg ez az állás egyike azoknak, melyek a legjobban próbálják ki a maguk emberét. Minden hét meghozza ugyanis a kérvényi bizottságnak a maga, a napi politika vizsgálataival rendszeres összefüggő fogas kérdését, s az előadónak nagy politikai iskolázottságot, közgazgatási gyakorlatosságot és szóbeli tapintatot kell tanusítania, hogy helyét megállhassa. Berzeviczynek minden felszólalása emelte a tehetségei iránt azonnal első felszólalása után keletkezett bizalmat s a parlamenti kitüntetések ettől fogva egymásután érték. A különben is szakjába vágó közoktatási és közgazgatási bizottságok tagjává választatott, tagja lett a delegációknak, hol mint előadó is szerepelt, jegyzője lett a szabadelvű pártnak, s az 1884-iki országgyűlés 2-ik ülészakánának végén Baross helyébe, ki akkor nevezetett ki közlekedési államtitkárrá, a képviselőház is megválasztotta jegyzőjének. Az 1884-iki választásokon az eperjesi választókerület újra, s ezúttal is egyhangulag választotta meg képviselőnek, az új képviselőház pedig újra jegyzővé s a választókerületi bizottság tagjává. E bizottság nevében ő szerepelt a házban mint előadó, a mi a nagyobb parlamenti kitüntetések közé tartozik.

Trefort Ágost miniszter 1884. október végén nevezte ki Berzeviczyt a református püspökké választott Szász Károly helyébe miniszteri tanácsosnak, reá bízva az egész felsőbb oktatásügy vezetését. Berzeviczy 1885-ben tanulmányutat tett Németországban, főleg az egyetemek viszonyait tanulmányozván; 1886. májusában nyerte az államtitkári címet és jellegét s ugyanazon év őszén felülvizsgálata alatt egyesítették az összes iskolai ügyek, az elemi iskoláktól fel az egyetemekig, mi által az oktatás különböző fokozatai először hozottak egymással kormányzatiilag is szerves kapcsolatba. 1887. június havában, Tanárky Gedeon visszavonulása után, Berzeviczy Albert a közoktatásügyi miniszterium valóságos államtitkárává nevezetett ki s a rögtön azután következő választásokon egyhangulag Lőcsé város országgyűlési képviselőjévé választatott. Új állását a közoktatási miniszteriumban július 3-án foglalta el.

Ezek életének főbb mozzanatai, szép pályájának ez a külső vázlata. Sokkal hosszabb méltatás kellene, ha jellemezni is akarnók azt az öntudatos, határozott, célokat ismerő s azok felé nem es becsvágygyal törekvő tetterőt, mely az új államtitkári sikereinek főtítka. Tevékenységének a közpályán való első érvényesülése óta ritka mértékben egyesültek benne azok a tulajdonságok, melyek mostani szerepére kijelölték. Valódi európai műveltség, a mellett erős magyar érzület, megnyerő föllépés, előkelő szónoklati modor, erős politikai érzék, ritka köteleességérzet; ezek jellemezték élete minden mozzanatában, ezek vitték nyomról-nyomra, gyorsan, de megérdemelve, előbbre közpályáján.

Midőn a képviselőházban először felszólalt, s szónoklata szabatos szépsége meglepte az ékes-szólási formák tekintetében tulságosan el nem

képzett magyar képviselőházat: már akkor bizonyosnak tetszett, hogy ez a fiatal képviselő nagy jövőnek néz elebe. S minden felszólalásával emelkedett a közbecsülésben. Mert — a szorosán vett pártpolitikai kérdéseket nem tekintve — minden felszólalása megmutatta, hogy emelkedett, s e mellett gyakorlati nézetei vannak, melyek a magyar nemzeti műveltség demokratikus, európai irányú fejlesztésében e nemzet legjobbjainak intenczióival találkoznak. E nézetek vezették a felekezetek bekéjezést, egyenjogúságával szemben fölépített irányzatok ellen való férfias küzdelmeiben, melyeket a kérvényi, majd a felirati bizottság előadói székén folytatott; ezek a nézetek vezették nagy beszédeiben, melyeket a középiskolai és az ipar-törvény tárgyalásakor mondott, s melyek a felekezetek és az állam, s a társadalmi erők feladatainak igen helyes megítéléséről tanuskodnak; ezek vezették hírlapi cikkeiben, melyek közül az első egy azóta megvalósult kezdeményezést — az öt éves országgyűléseket — hangoztatta bátran és erélylyel, míg a gentryről szóló egyik legértelmesebb czikkorozata, az egyes szókimondás pillanatnyi népszerűtlenségével nem törődve, erős elmeállal mutatott rá a veszélyekre, melyek a magyar középosztályra várnak, ha választó falak emelkednek közé és a nemzet többi rétegei közé; ezek a nézetek vezették a harmadik egyetem ügyére vonatkozó munkálataiban, melyek a kérdést a törvényhozásban már három évvel ezelőtt oda érlelték, hogy gyakorlati megoldására — pénzügyi nehézségeink elmultával — bizonyára mentül hamarabb rá kerülhet a sor; s ezek a nézetek vezették végre hivatalos tevékenységében, melyet mint a közoktatási tárca egyik főhivatálnoka kifejtett. Ebben a tevékenységben tagadhatatlanul igen nagy előnyére szolgált az a bizalom, melyben az a férfiú részesítette, ki a miniszterium vezetésében oly előkelő helyet jelölt ki neki. De Trefort Ágoston bizalma Berzeviczy iránt ép azon az eszmei közönségen alapult, mely az egy czélra munkáló állami vezértevényzők sikerének alapföltétele. Trefort azon generáció embere, mely e század második negyede kezdetén a szabad eszmékben, a műveltségben, a civilizációban való lángoló hittel látott hozzá, hogy Magyarországot a kulturálatlan sorába emelje. Akkor pusztán a társadalmi fegyverek álltak rendelkezésükre; az állam jó, ha ellenséges állást nem foglalt el velük szemben. Az alkotmányos, modern magyar állam a magyar kultúra élére állván Trefortot, ő ebben az ifjú emberben megtalálhatta azt a lelkesedést, azt az igaz érzéket a nemzeti művelődés nagy érdekei iránt, melyek őt magát egész pályáján vezették, s tehetségei iránt is megérdemelt bizalommal adott megfelelő tért törekvései érvényesülésének. Így tehát az új államtitkári a miniszterium vezetésében, az egész oktatásügy felülvizsgálatában döntő szerepet viszt; a mellett készíti a miniszterium költségvetését, szerkeszti az oktatásügy állapotáról szóló jelentést, melynek tartalma és formája hivatalba lépése óta előnyösen változott; örökdió a költségvetés megtartása felett, ellenőrzi a miniszterium háztartását, s állandón résztveszt a miniszterium költségvetésének parlamenti és pénzügyi bizottsági tárgyalásában. E mellett a felsőbb oktatás terén több reformjavaslatot készített elő, melyek egy része azonban pénz hiányában még idejét várja; de a tanárképzési szabályzat átdolgozása, a középiskolák és felsőbb leányiskolák tantervének reformja már az ő közreműködésével készült.

S e bokros elfoglaltság mellett Berzeviczy társadalmi téren is ott van mindenütt, a hol azt a közművelődési érdekek követelik, a képzőmű-

vészeti társaság választmányának egyik legbuzgóbb tagja, a népszerű felolvasások rendezésének ügyét szép sikerrel karolja fel.

De nem szenved kétséget, hogy Berzeviczy Albert bármennyire megérdemelte is az elismerést, melyet tehetségei eddig arattak — már koránál fogva is a jövőnek adósa még. Az a szerep, a mely rá vár, a legszebb, egyúttal a legnehezebb szerepek egyike. Java férfi erejében, eszméi iránt teljes bizalommal jutva oly polczra, hol ez eszmék megvalósítására ha nem is teljes lehetőség, mindenesetre több eszköz áll rendelkezésére, mint a mennyiről fél, sőt negyedszázad előtt a magyar kultúra akkori munkásai álmodni is mertek: a magyar kultúra e fiatal bajnok oly pályára előtt áll, melyen fényessé teheti nevét. A magyar kultúra érdekében kívánjuk, hogy pályája ez utáni sikereire ép oly örömmel mutathassunk reá, mint az eddigiekre s hogy jeles tulajdonai, melyekben a gyakorlati képességek s az eszmei tartalom oly összehangatosan párosulnak, érvényesüljenek kulturális alkotásaiban is.

V. I.

CSAK ÖRÜLJ...

Csak örülj, csak örülj
Te boldog fa-lombja,
Míg őr ringathatód
Édes nyugalomba,
Míg esőkkal omolhat
Hóféhér arczára,
Álmában mosolygó
Piros ajakára.

Csak neves, csak neves
Te boldog kis patak,
Míg csillagszemei
Beléd pillantanak,
Míg tükrodon a föld
Legszebb ékességét:
Ringathatód az ő
Arca fényességét.

S csak dalolj, csak dalolj
Te boldog madárka,
A te dalod előtt
Nincs szíve bezárva,
Te szólhatsz még neki
Fényes kikeletről,
Fészekadó lombról,
Páros szerelemről.

Boldogok ti mind, mind,
Oh hogye volnátok,
Kik az ő szép arcját
Mindennap látjátok.
Csak én nem látom őt
Soha, soha többé.
Csak én síromon őt
Örökkön örökké!

PÁLMAI KÁLMÁN.

A NYIRI PAJKOSOK.

Történelmi elbeszélés.

Irta SZOMAHÁZY ISTVÁN.

VI.

Ut a pusztaságon.

Az a néma kézzorítás, a melylyel e jó hirt fogadták, mindent elmondott, a miről a szó és ajk nem beszélhetnek. És azután sem szóltak; hanem a mint az a sok földönfutó, ehezó bujdosó ott állott körülöttük: hát minden élelmüket, a szekerek összes tartalmát kiosztották közöttük.

Egy parányi hála az Isten nagy kegyelméért: jót tenni az ő szegényeivel és földönfutóival.

Még aznap este visszaindultak a szekerekkel, hogy az örömhirt minél előbb megvigyék Debreczenbe. Szép, holdvilágos idő volt; bokrok, fák messze kiváltak a holdfényben s az egész természetben nem hallatszott más nesz, mint a kocsi-

kerének egyhangú zörgése. Messze, ismeretlen tájakról zúgott csak valami: az éjszakai élet föltámadása, rejtélyes, álomba ringató hangok harmoniája, a nagy, örök természet lélekzetvétele. S e végtelen nyugalomban, a csillagok millióinak fénye alatt, ebben az ismeretlen s mégis annyira megvilágított környezetben, az éjszaka esendjétől körülveve, minden bajukat elfelejtették. Mintha mindenünnen, csillagokból és mennyboltozatból, fákon és vizeken, egy rejtélyes hang zengett volna feléjük: Ne féljétek! Ne sírjátok! Örökre virrasztok én! S nem vagytok-e gyermekeim mindnyájan?...

Éjfél tájban a Perettyó mocsárai közé értek s a szekerek lassabban haladtak át a süppedő talajon. Nem messze, Bakonszeg táján, egy kis erdőcske állt utjukban; azon is át kelle hajtanok. Az előtt valami tréfás énekléshez kezdtek a kocsiok, a miben Kósa uram vitte a basszus szerepet, a ki a Pomarius szekere kormányozta. Rektor-professzor kocsiához pedellus való kocsisnak; s ebből az okból vállalkozott Kósa uram, hogy a veszedelmes utat megkísértse.

Mikor az erdőhöz közel értek: épen a végén jártak a nótának, a mi egy barát felsülését figurizza ki, mely barát egy szép asszonyonak ténén a szepet, a férj által — minden reverentiális tisztelet mellőzésével — illendőképén elpáholtatott. Épen a refrainjét énekeltek a nótának, a mikor az erdőcskébe bekanyarodtak; mert tudni illik a nóta mindegyik szakasza ezzel a sorral végződött: Nesze barát! Nesze barát!

De épen a közepén tartottak a refrainnek, mikor az erdőcskéből fegyverek zörgése s emberi hangok özőne hallatszottak ki; de sőt egy, a többinél lármásabb kiáltás is kivehető volt: Megálljatok, ha az életetek kedves!

A dal természetesen egyszerre felbeszakadt, s a debreczeniek ijedten tekintettek a kis erdő felé, melynek hangjai ilyen váratlanul megszakíták mulatságukat.

A holdvilág épen akkor bukkant ki a felhők közül s tiszta, átható világosság derült feléjük. Mintha az éjnek lovagja, a sápadt holdvilág, a nap ragyogásával akart volna vetélkedni.

Az erdőből egy csapat felfegyverkezett ember bukkant ki s a lombok közül kihalló lármából következtetve, még a sürűben is egész embertömeg tanyázott.

Mikor a «megállj»-kiáltás hallatszott: a debreczeniek ijedten tekintettek a sűrűség felé. S mikor az éles holdvilágban a felfegyverzett férfiakat megpillantották, még alaposabban megrettentek.

— Meneküljétek bajtársak! — kiáltá Pataki Albert. — Ezek a «nyiri pajkosok», a kik rosszabbak az ellenségnél. Nimi, ott a fánál Kalinka Vendel, a kicsapott deák. Ez nagy boszut áll rajtunk, ha megéshet!

És e perczben mindnyájuknak eszébe jutott ama híres határozat, mely szerint a kicsapott deákok bárhol, bármikor elfogva, elevenen megégetendők.

Nincs kétség: ez a «nyiri pajkosok» csapata! «Meneküljétek bajtársak!»

De hiszen el is menekültek.

A kocsiok nem vártak utatást, hogy mit csináljanak, hanem eszeveszetten csapkodtak a lovak közé, s néhány percz múlva már teljes erővel robogtak tova az országúton.

Csak egy ember veszté el a fejét a zürzavarban: Kósa uram, a pedellus. Mikor a Kalinka Vendel nevét meghallotta, mikor a fiatal embert, a ki az ő vádaskodásai által lön földönfutóvá, meglátta, a világot sem bírt volna többet mondani, mint hogy: «végnünk van! végnünk van». Egynehány-szor közbük csapott ugyan a lovaknak: de szekerek az utolsó volt a menetben; s azonkívül Pomarius uram is fölemelkedett helyéből, s izgatottságtól remegve mondá: «Megállj! Ne tovább!»

— KEGYELEM! ORDITÁ A VÉN DENUNCIATOR.

Ez az egy férfi nem félt a találkozástól.

A következő pillanatban már számos fegyveres ember állta körül a szekeret; a direktort, pedellust leszállítva, szó nélkül vitték őket az erdő-ségbe.

Ott, a sűrű mélyén álltak meg, a lombos fák zugában; s mikor környezetükön széttekintének, az első arc, mely szemükbe tűnt, a Kalinka Vendel jól ismert arca volt.

No nem kellett más a pedellusnak!

Mielőtt a kicsapott deák felismerhette volna: ő már ott térdelt a lábainál s zokogva, sóhajtvá fonta át a térdét.

— Kegyelem! orditá a vén denunciator, a hogy a torkán kifért. — Kegyelem! Isten látja lelkemet, nem tettem rossz akaratból, a mit tettem. A tápláló kenyerem volt az árulkodás s azért még úgyis a pokolba kerülök. Ugy van, a pokolba, annak is a legeslegmélyébe! De addig még kegyelem, egyetlen gyermekem és büszkeségem! Isten ugy segéljen, soha sem fogok többé árulkodni. Leteszem a hivatalomat és becsületesen élek. Mert ez, akárki mit mond, nem volt becsületes élet. Én leselkedtem és denunciáltam. Kegyelem érte bűnös fejemnek! Kegyelem! Kalinka Vendel mosolyogva nézte Kósa uram, a míg a mondókáját befegyerte.

— Hát minek tart engem Kósa bácsi? — szólt hozzá enyelegve.

— Vitéz és győzhetetlen daliának, — felelé alázattal a pedellus.

— Igen, de azon kívül! A miért hogy kegyelmet kér tőlem?

— Hát «nyiri pajkos» tetszik lenni, könyörgöm.

— Rabló, az ország szabadságának ellensége! szóla közbe Pomarius.

A deák csak e szavak kimondásakor tekintett a másik alakra, ki mindeddig mozdulatlanul és nyugodtan álla helyén. S a midőn a rektor-professzor felismerte, őszinte örömmel, könnyező szemekkel borult a nyakába.

— Nagytiszteletű úr! suttogó ismét, mint ama feledhetetlen napon, midőn egyetlen jóltevője kegyelmét elveszítette. Hát így kell-e nekünk találkozunk? Hittük-e ezt valaha? Vér és hadakozás körülöttünk: egy lángtenger, a meddig szemünk lát. S ebben a véghetetlen bajában az országunk ne feledjük-e el a mi régiebb sérelmeinket, patronusom?

De Pomarius hidegen és szigorúan nézett a deákra. Az ölelésekből, melyekkel elhalmozni kívánta, erőszakkal kibontakozék. Kezeit összefonta mellén s aztán épen oly kérlelhetetlen, büszke pillantással állt itt az ellenséges erdő

mélyén, mint odahaza, az iskolai terem kathedráján.

— A te bűnödre nincs bocsánat! szólt hidegen és kimérten. — Hatalmadban vagyok: ám élj az alkalommal; de bocsánatomat nem nyered ki az életben!

— Nagytiszteletű ur! rebegé az ifjú. — Sulyos volt bűnöm: elismerem. De nem oylan, hogy az ne legyen többé megbocsátható. S nem volt-e eddig is elég büntetés rám az a tudat, hogy ön nehezelt rám, egyetlen patronusom?

— Nem vagyok patronusod! Ellenséged, nem pártfogod. Ha saját sérelmeimet el is feledném: mostani életed méltó arra, hogy a debreczeni tanács határozata szó szerint végrehajtasdék.

— Mostani életem?

— Igen. Valószínűleg értesültél e határozatról. Téged és társaidat elevenen való megégetésre ítéltünk. S én kívánom, hogy e határozatnak érvény szerzessek s csak az alkalmat várom, hogy az végrehajtható legyen. Im, hallottad véleményemet. Kimondtam: veszíts el érte.

— Oh Istenem! — kiálta Kósa uram. — Hiszen e határozat csak tréfából hozott; ki gondolna arra, hogy valaha teljesülésbe menjen? Az életem esküszöm, hogy csak tréfa. Igen, a nagytiszteletű ur csak tréfál; az arcából is látom. Ne hallgasson rá, büszkeségem! Kegyelem! Kegyelem!

— Csend legyen Kósa! — szólt a nagytiszteletű úr. — Ez nem tréfa. Debreczen városa nem tréfál a határozataival. Elvállaljuk érte a felelősséget. Ne legyen gyáva, Kósa!

— Gyáva! Ki mondja azt? Én nem félek, de okos vagyok.

— Ven bolond kend, — kiálta a direktor; de oly gordonka-hangon, hogy Kósa uram a száját sem merte többé felnyitni.

— Hát megégetésre ítélek? — szólt keserűen Kalinka. — Valóban kegyelmes ítélet!

— Még enyhe az oly bűnökre, melyek ellen hozott!

— Egy ifjukori csíny az a végtelen bűn?

— Csinynek nevezed? Debreczen város felgyújtása s az ártatlan hajadonok elrablása csíny a te szemeidben? Oh! mily romlottóság kell ahhoz, hogy e gaztett nagyságát föl ne fogjuk!

— De nagytiszteletű úr, — szólt Kalinka Vendel. — Ki tévé azon bűnököt, a melyekkel vádol s melyeknek hallása is borzalom előttem? — Hogyan? Talán tagadnád azt, hogy te tetvé?

— Hát valóban megtörténtek azok? — kiálta felugorva a deák. — Hogy Debreczen városát felgyújtották? Hogy hajadonait elrabolták?

— Ne tagadd, hogy te voltál a bűnös. Voltak, a kik látták, midőn Judithot elraboltad!
— Az Istenért! Judithot elrabolták! — kiálta a fiatal ember, Pomarius kezét megragadva.
— E hang őszinte fájdalom egy kissé megintgatta a rektor-professzor hiedelmét.
— És te nem tudnád azt? — szólt a deák szemébe tekintve.

— De mostani életmódom — rebegé Pomarius.
— Életmódom! Hát nem a haza megvédelmezésében buzgolkodunk-e? Nem-e e drága földet akarjuk megvédelmezni, fegyverrel és vérünkkel is, ha kell?
— Hát nem a «nyíri pajkosok» közé tartoztok, kik e harc zavarából élnek s az ország lakosságát rabolják?

Ah! hát ezért nem talált ellenségre a deputáció!

Pomarius egyszer csak azon vette észre magát, hogy könnyei sűrűn folynak végig az arcán s hogy Kalinka Vendelt tartja átölelve.

— Oh! fiam! rebegé. — Megbocsájtasz-e a mi nagy bűnünkért? Hogy titeket megégetésre ítéltünk! Titeket, a kiket városunk krónikáiban

ERDŐBEN.

— Judithot! — zokogá az. — Én istenem! Judithot! S nem jött-e vissza? Nem került-e meg? Hol van a világban, hogy fölkeressem?

— Hát akkor nem ti voltatok, a kik amaz emlékezes napon Debreczen városát fölgyújtottátok?

— Atyám! Jóltevéim! S ön hihette-e ezt? — szólt Kalinka, a rektor-professzor vállára borulva. — Debreczen városát fölgyújtani! Én istenem! Hát annyira súlydtem-e, hogy még e feltétel is valószínűvé válik?

— Nyíri pajkosok! S ezt hitte-e felőlem, egyetlen jóltevéim?

— Hát mik vagytok?

— «Szabad legények», Rákóczy katonái. Ön-kéntes csapat, kik a fejedelem seregének teszünk szolgálatokat s az országot a «nyíri pajkosok» rablásaitól óvjuk. Debreczent a «szabad legények» egyesült serege védelmezte meg a végromlásától. Az egész tatár hordát elűztük környékéről, egész a szent-miklósi mocsárok vidékéig.

kellene megörökítenünk, mint az ősök hamvainak megszabadítóit!

S azzal odaborult a nyakába, hogy megcsokolja.

Csak erre várt Kósa uram! Mielőtt a deák megvédelmezhetné volna magát, már ő is ott csüngött a nyakán, hogy hatalmas bajuszával össze-vissza nyaldossa.

— Ugy-e, hogy nem vagyok én vén bolond? — kiálta. — Ugy-e, hogy van még esze a vén

denunziatorknak! Megmondtam én mindjárt, hogy minden így történik. Ugy-e direktor uram, kiderül az igazság?

De Kalinka nem hallgatott az enyelgésre; tekintete a távolba meredt, mintha az ismeretlen tájak világában keresne valamit. Szemeit lassan-lassan elhomályosította a könnyek árja s zokogva borult Pomarius uram vállaira.

— Judith! Judith! sóhajtá néhányszor s nem birt volna többet mondani.

— S vajjon kik lehetnek, a kik őt elrabolták? szólt a nagytiszteletű úr. — A kik Debreczen városát fölgyújták, hogy e gaztettet elkövet-hessék?

— Ez a «nyíri pajkosok» esapata — szólt Kalinka, midőn egy kissé magához tért. — E szörnyetegeké, kik a háború borzalmaival felhasználva, a védtelen városok és csapatok rablásából élnek és saját vérüket megtagadják. Oh! ha Judith ezeknek kezébe került! De esküszöm, hogy addig meg nem nyugszom, míg az egész gyűlevész hadat el nem fogom csapatommal.

S azzal minden irányba küldte szét az embereket, hogy a nyíri betyárok jelenlegi tartózkodási helyét felkutassák.

Maga a csapat is megindult; fel, a kállai mocsárok vidékére. A hajnal

Az ilyen éjszakai út magában véve is szomorú gondolatokat ébreszt az emberben; hát még ha az éjszaka sötét és rideg s az út végtelen hosszúságán, a pusztákon és mezőségeken egy élő lélek sem jó szembe az emberrel, egy kocsi robogása sem hallatszik s egy vidám dal sem szakítja meg az éjszaka kiüresítettségét.

A Kalinka Vendel szabad legényei csendesen, szó nélkül lépegettek a pusztaságokon; képzeletében talán mindegyik otthon volt, szerető családjá körében, a nyájas apai ház fedele alatt s egy percre tán el is feledték a háborúk zaját, a kiontott vér pirosságát, a jövődők ismeretlen rejtelmeit. Pomarius maga elé bámult a kocsiiban s ki tudja, hova gondolt e pillanatban? Ez az

álmban, a lovak lassan, szabályosan lépegettek tova az országúton.

De egy ember teljesen ébren volt az éjszákában. A kicsapott deák, a szabad legények vezére, Kalinka Vendel egészen behuzódott köpönyegébe s míg a homályban tova ügetett paripájával, egyik gondolat a másikat üldözé agyában. Judith elrabolva! S eszébe jutott ama holdas éjszaka, a bucsu a rektor-professzor kertjében, az ígéret, hogy mindig méltó lesz szerelmeséhez s a kemény, edzett harezos, kit semmi sem indított meg, eszedesen ráta a fejét és könnyezett.

Micsoda sors jutott a leánynak, kinek képét a háboru tüzeben s az erdők magányos tanyáján egyaránt szívében hordá? A ki biztatta és lelkesítette nehéz küzdelmében? A kinek képéhez mindig hű maradt s kedveért jó, kegyes a szenvedőkhöz, mint neki ama feledhetetlen éjszakán megígérte...?

A hold kisütött egy percre a fellegek közül s fényében kicsillogtak a Berettyó hajjai, melyek a mocsáros, homályos partok között folydogáltak. A távol mezőkön egy-egy bokorerdő elmosódó árnya látszott; néhol egy-egy mozgó árny tűnt el a homályban; bujdosó ember vagy bujdosó állat; s ismeretlen távolban bűgő, füttyülő hangok hallatsának. A szabad legények

A FÖLKELO NAP NORDHAUSENBEN.

A FÖLKELO NAP BERLINBEN.

A FÖLKELO NAP KÖLNEN.

A FÖLKELO NAP KIELBEN.

A FÖLKELO NAP BÉCSBEN.

A FÖLKELO NAP AUGUSZTUS 19-IKÉN.

felderült, már midőn elindulának s az üde, életteli természet zaja zsongott körülöttük. De őket nem deríté fel a nap mosolya; búsan, leverve haladtak tova a pusztaságokon. Csak Kósa uram ujjongott örömeiben s ostorával vigan csapkodá le az ütmeleki bokrok ágait. Ő meg volt mentve; s más egyébre nem birt volna gondolni e pillanatban.

VII.

Az elrabolt hajadonok.

Egy hosszú nap telt el.

A Kalinka Vendel kémei az egész környéket bejárták, hogy a «nyíri pajkosok» csapatára akadjanak. Nagy részük visszatért már; de az ellenségek tanyájáról semmi hír sem volt kapható. S az éj ismét leszállt s nem hozott magával vigasztalást.

őreg, bohókás, furesa ember könnyezett itt a sötétben; tehette, senki sem látta. Egy-egy perczben belebámult a homályba, s a szabályosan ügető lovasok közül kivenni igyekezék a Kalinka Vendel alakját; talán látta is, vagy csak képzelte, hogy látta, s kinyújtá feleje karjait. A régi kedvencez, az első deák, az alchymista társ ismét belopózott szívébe, mint valaha, a boldogabb napokban: a midőn együtt ültek odahaza a direktor ur laboratoriumában, s keresték, kutatták a természet ismeretlen rejtelmeit, míg kívülről behallatszik a mozsarak zörgése, a holnapi ebéd rejtelmeit hirdetve. S Kósa uram is máshol bolyongott: csendesen szunnyadt el ülőhelyén, az álmok édes országába kalandozva. Ő is odahaza volt Debreczenben; s ismét szaladt, kémlelődött és árulkodott. S míg fejevel eszedesen bólogatott

esapata szótalanul haladt át a mezőségeken. A lovak lépteinek egyhangú dobbanása egészen összeolvadt a direktor szekerekének csattogásával s egy-egy ismeretlen hanggal, a mi távol kelet rejtelmes homályában keletkezett.

(Folyt. köv.)

AUGUSZTUSBAN.

Learatva a vetés, gazdag keresztetbe rakva sárgállik az érett gabna, a ringó kalászeitől megfosztott tarlón van valami az anya érzéséből, mely szerencsésen kiházasította fiait s leányait s most egyszerre azt látja, hogy otthona üres, elhagyatott lett. Immár az ősz borongó sejtelmé vegyül a nyár életteli színeibe; s a fák üde lombdísze a közelgő nyárutó fakultabb tonusát kezdi magára öltetni. Hosszu ökörnyalak szálldogálnak

— Szolgáld, szolgálj, édes fiam, és vidd fel az én rangomig.
 — Hogy az ember annyira vigye, mint exczellenciád, ahhoz, kegyelmes úr, a kegyed nagy tehetsége, zsenije kellene.
 Rosztopenin felkelt a dívánról, felvette a gertyát, a rokona arczához emelte, mondván:
 — Látni akartam, hogy nem gyonyoldol-e?
 — Könyörgöm, gróf úr, hogy nemkét ilyen tenni?
 — Látom, látom! Tehát te valóban azt hiszed, hogy minálunk zseni nélkül rangos emberré nem is válhatni. Hm, hm! Pedig nagy kár, hogy így gondolkodol. Hallgass ide, elmondok neked, hogyan lett belőlem számot tevő ember, és hogyan vittem ennyire.
 Atyám nem volt gazdag nemes, de azért jó nevelésben részesített. Az akkori idők szokása szerint a nevelés befejezése után elmentem idegen országokat látni; még nagyon fiatal voltam ugyan, de azért hadnagycsoka mégis.

— Ime, ez az én apai örökségem — kezdé az őrnagy. — Szenvedélyes katona volt a boldogult, egész életében mást se tett, mint ezeket a ritkaságokat gyűjtögette. Fogadj a el fizetés helyett.
 Nemi vonakodás után elfogadtam az őrnagy ajánlatát, becsomagoltam mindent és Oroszországba küldtem. Szentpétervárra megerkezve, lakásomon felállítottam kártyán nyert ritkaságaimat, melyekben gyönyörködni naponkint ellátogattak hozzám a gárdatisztek.
 Egy reggel beállt hozzám Petrovics Pál nagyherceg, a későbbi Pál cázár hadsegéde, s tudtomra adja, hogy a nagyherceg látni akarja gyűjteményemet és meg fog látogatni.
 Természetesen azt feleltem, hogy szerencsésnek érzem magam, ha ő fensége lakásán mutat-hatom be katonáimat. Csakugyan elvittem hadseregemet és bemutattam a nagyhercegnek.
 Ő fensége el volt ragadtatva.

EGYVELEG.

* **Stuart Mária halálának** háromszázados évfordulója alkalmából a londoni női emlékszóbot akar-nak állítani számára a Peterborough székesegyház-ban, a hol a szerencsétlen királynő először temette-tett el. Minden Mária nevű nőt föl hívtak adakozásra, egytől 10 shillingnél többet nem fogadnak el.
 * **A villamos fényt** May szigetén halászatra akar-ják felhasználni, számítva arra, hogy a halak az erős fényre nagy számmal fognak előtölteni.
 * **Óriási csőpótát** tervez Arnaudeau mérnök a calaisi szoros felett. Oszlopokon állva a víz felett két nagy, egy-egy méter átmérőjű cső állítatik fel, a melyekben síneken 500 kilogramm teher hordozó kis kocsi futának egy 15 centiméter átmérőjű kis csőből szorított levegő által hajtvva. Arnaudeau szá-mítás szerint, a 32 kilométer hosszú vonalon 10—15 kocsit áthajtása egy negyedórát venne igénybe s így az összes francia-angol levelezés és kisebb csomagok is átállíthatatnának. E mellett a csőben elég hely volna táviró- és telefonsodronyokra is, a mi annál

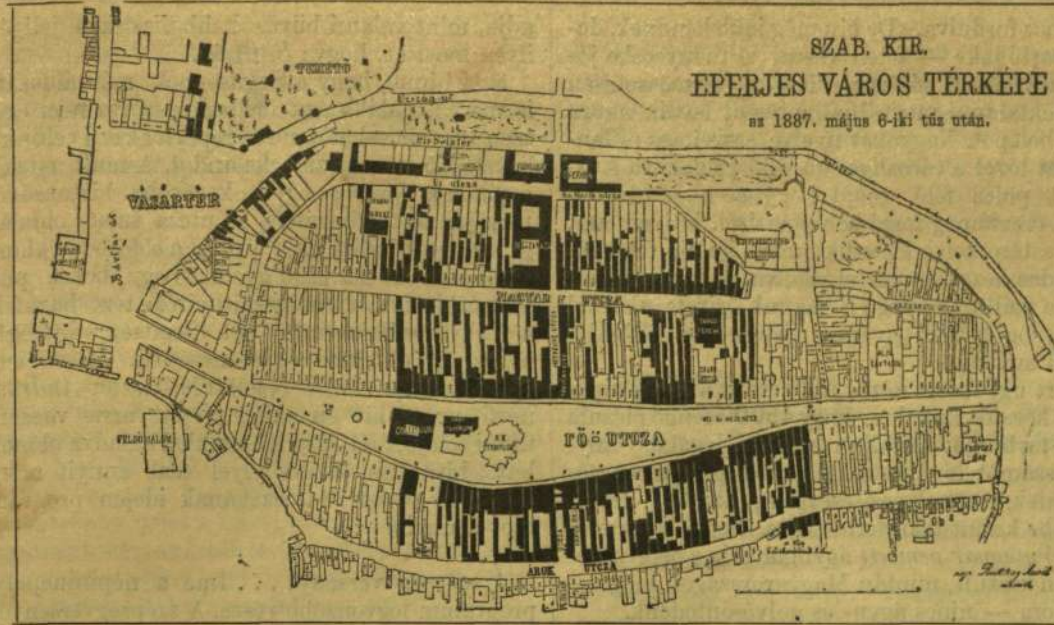
Tolnay Ákos rajza.

A SZENT-ISTVÁN-NAPI NÉPÜNNEPELY ELŐKÉSZÜLETEI: AZ EZÜST ÁGYUGOLYÓ A VÁROSLIGETBEN.

Berlinben belebonyolódott a kártyába, s egy ízben hatalmasan megkopasztoztam egy öreg porosz őrnagyot. Játék vegevel az őrnagy félre-hitt és így szólt:
 — Hadnagy úr! Tartozásomat le nem róhatom: pénzem nincs; de én becsületes ember vagyok. Kérem, legyen szives holnap fölkeresni a lakáso-mon. Kártpótlásul némi tárgyakat ajánlhatok fel önnek; lehet, hogy megtetszenek.
 Midőn fölkerestem az őrnagyot, bevitt egy szobába, melyben egyéb sem volt mint szekré-nyek. Az üveg ajtóju szekrényekben mindenféle nemű és alakú katonai fegyver, löveg, felszere-lés, ruha stb. volt. Szóval minden kor- és nem-zetbeli katonai fegyverek és felszerelések lehető-leg teljes gyűjteménye volt ez, kezdve az ókor népein. Ugyanott pompáztak az én korombeli katonák is ékes egyenruhájukkal.
 A szoba közepén nagy, kerek asztal állott, melyen szintén katonaság hevert. Az őrnagy meg-nyomott egy rugót, s az alakok szabályos mozdul-akat, fordulatokat, gyakorlatokat végeztek.

— Hogyan tudott szert tenni ilyen tökéletes gyűjteményre! — kiáltá, — egy ember élete is kevés ennyi kincs felhalmozására.
 — Volt annyi sütni valóm, hogy az igazat el ne áruljam.
 — Fenség! A szolgálati bizalom mindent le-győz. A katonáskodás egyedüli szenvedélyem — feleltem nagyot füllenve.
 És ettől az időtől kezdve a nagyherceg kato-nai szaktekintélynek tartott.
 A nagyhercegnek úgy megtetszett gyűjtemé-nyem, hogy meg akarta venni. Én eltem az alkalommal, s kijelentém, hogy eladni el nem adhatom, de a legboldogabb embernek fogom magamat érezni, ha ő fensége elfogadja tőlem hódolatom jeléül.
 A nagyherceg elfogadta és össze-vissza ölelt-csókolt érte. Ettől kezdve hű embere lettem.
 — Látod barátocskám, — fejezte be elbeszélés-t a gróf — így nyeri el az ember a rangot, és nem tehetséggel vagy zsenivel!

fontosabb, mert eddig nem sikerült telefonszkeköt-tetést létesíteni a tenger alatt. A költség mintegy 25 millió frankra ragna.
 * **A látványosságok** még a híres frankfurti pia-czon is, mely a XIV. század óta folyvást látogatott, későn honosodtak meg. 1450-ben egy struczmadár, 1480-ban egy elefánt jelent meg itt, ez utóbbi oly nagy nevezetességre tett szert, hogy rögtön czime-rekbe is felvették. 1532-ben pelikánokat mutattak be, 1545-ben és 1588-ban kötéltánczosok produk-táltak magukat s 1556-ban egy kéz nélkül született nő, ki lábaival sok mindent mutatott be. Ugyanez idő-tájtban egy kötéltánczosnak, ki taligalyát gyermekeit tolt maga előtt s nyíllal tűzijátékot gyújtott a levegő-ből, a tanács oklevelet adott s 12 tallért fizetett. 1594-ben a papok lutrit állítottak fel s ezt tette csakhamar a vásárosok nagy része is.
 * **A legértékesebb kézirat** az a pápai bulla, melyen VIII. Henrik angol király a hit védőjének nevezetik. A szöveg veres selymen van arannyal írva. A német kormány Hamilton hercegtől 100.000 frton vásárolta meg a kéziratot.

A sötétebb szín a leégett házakat jelzi.

Diváld K. eperjesi fénynyomata után.

EPERJES ÉS NAGY-KÁROLY PUSZTULÁSÁNAK TÉRKEPE.

Ama nagy tűzvészek dúlásának színhelyét, melyek e nyár folyamán Eperjes és Nagy-Károly városának oly jelentékeny részeit elpusztították s melyek az emberbaráti szeretetnek és részvét-nek egy oly nagyszabású mozgalom megindítá-sára szolgált alkalmul, a minő most a nagy művészi és irodalmi beesű «Segítség-album» kiadásában, a károsultak fölszólására rendezett szent-istvánnapi népünnepe s az országos sors-játék rendezésében nyilvánul, — terrajzban is bemutatjuk, mely legvilágosabban tünteti föl a pusztulás mértékét és arányait.

Eperjes városának, mint már az e lapokban is említve volt, több mint fele égett le s két fűt-czája lőn halomná a legértékesebb palotaszeru épületekkel. A polgármesteri részletes jelentés szerint nem kevesebb, mint 482 épületet ham-vasztott el a tűz, 52 házról pedig úgy kellett le-venni a fedelet. A tűz áldozatául estek a középü-letek nagyobbára, így az evangélikus templom, a törvényszék, a második emeleten levő irattár egy részével, a megyeház a fogház helyiségekkel, me-lyekből a rabokat ki kellett bocsátani; a megye-ház mögötti gimnáziumi épület s az ennek szomszédságában álló «Stefánia» leánynevelő-intézet, melynek csak kormos falai maradtak meg. Leégett továbbá a tűzszázerez forint érté-ket képviselő Szent-Andrássy-ház, Eperjes leg-szebb épülete, melyet tulajdonosa, a nagylelkű tudománybarát kevéssel halála előtt a tanul-mányalapnak ajándékozott. Áldozatul esett a város tulajdonát képező nagy kaszárnya is, me-lyet semmikép nem lehetett megmenteni. Hogy mily széles volt a tűz vonala, mutatja az, hogy a főutca nyugati oldalán egy sorban 38 ház égett egyszerre. A legiszonyabb rombolást a vá-roz mellékutcaiban okozta a vész, hol a köny-nyebb építési házak ugyszólván tövig égtek, s a legszegényebb lakosok váltak hajléktalanokká.
 Nagy-Károlyban is kétszáz hatvan ház égett el s magát a Károlyi grófok híres kastélyát is csak nehezen lehetett megmenteni, míg mellék-épületei s a kincset érő pompás virágház ment-

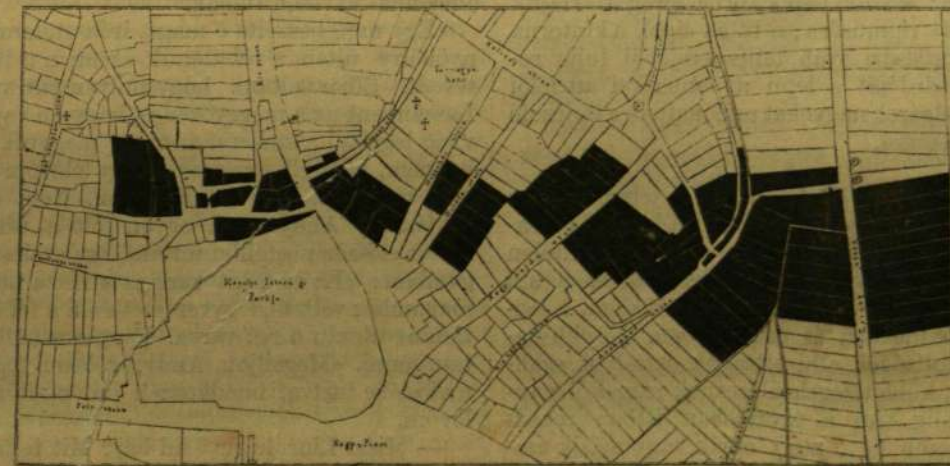
hetetlenül odaégett. Elpusztult a műpár-iskola, az állami iskola, Jekel magán iskolája, a polgár-mester háza, a nyomda, a könyvkereskedés stb. Több száz családának mindene elégett, pénzük, értékesebb holmijuk is ott pusztult, sokan életü-kön kívül csak a rajtuk levő ruhát tudták meg-menteni. A nagy szélviharban tíz-husz házra repült az ég perje egyszerre, lángra lobbantva a házakat. Végig sópört a zsidónegyeden, hol a népfelű házak, istállók, kerítések ropogva om-lottak össze. Elpusztult a város legszebb része a «Hét sas» szállótól kezdve, végig a nagy piac, a vármegyeház-utca, a kis és nagy árokpárt, a hajdúváros, a lakatos-utca, a hétmalomköz, a zsinór utca, két kilométer hosszúságban ki egész a mezőségig. A nagy piacon 25 nagyobb keres-kező üzlete teljesen bennégett, ugy szintén a nő-ipariskola teljes felszerelése az utolsó darabig. A katolikus elemi iskola a szó szoros értelmé-ben porrá égett.

Ennek a pusztulásnak a színhelyét és terjedel-mét tüntetik föl hiteles mérnöki fölvétel után készült s ez alkalommal bemutatott térképeink.

AZ AUGUSZTUS 19-IKI NAPPÖGYATKOZÁS.

Nincs tümenény a természetben, mely na-gyobb szerű, megkapóbb lenne, mint az égen, sem a földön nincs semmi, a mi bekövetkezendő vál-tozást jelentene. S egyszerre csak fogyni kezd a fény. A tárgyak homályosodni kezdenek, a vilá-gítás gyöngébbre változik. A nap még erősebben süt, semmint puszta szemmel beléje nézhetnénk s ha beléje néznénk is, nem látnánk rajta vál-tozást. Legföljebb kormozott üvegen át nézve felé, vehetnők észre, hogy máskor kerek alakja csor-bát mutat, s hogy ez a csorbulás egyre nagyobb-dik. Alig egy-két percz mulik el, s a napnak már csak fele látható, s ettől fogva a változás még rohamosabb. Emelkedettebb helyen állva észre-vehetjük, hogy sötét teljes árnyék közeledik

A nap ebben a pillanatban még felségesen ragyog az égboltozaton, pazarul ontja szét me-leget és fényt árasztó sugarait. Sem az égen, sem a földön nincs semmi, a mi bekövetkezendő vál-tozást jelentene. S egyszerre csak fogyni kezd a fény. A tárgyak homályosodni kezdenek, a vilá-gítás gyöngébbre változik. A nap még erősebben süt, semmint puszta szemmel beléje nézhetnénk s ha beléje néznénk is, nem látnánk rajta vál-tozást. Legföljebb kormozott üvegen át nézve felé, vehetnők észre, hogy máskor kerek alakja csor-bát mutat, s hogy ez a csorbulás egyre nagyobb-dik. Alig egy-két percz mulik el, s a napnak már csak fele látható, s ettől fogva a változás még rohamosabb. Emelkedettebb helyen állva észre-vehetjük, hogy sötét teljes árnyék közeledik

A sötétebb szín a leégett házakat jelzi.

NAGY-KÁROLY TÉRKEPE AZ 1887. MÁJUS 6-IKI TŰZ UTÁN.

felénk, mint mikor felhők vonulnak el a nap előtt, csakhogy ez az árnyék egészen fekete, s teljes homályba borítja a vidéket, a mely fölött átha-lad, s szédítő gyorsasággal közeledik. Semmi ismeretes és tapasztalatunk körébe eső sebesség ez meg nem közelíti — hiszen oly gyorsan halad, hogy 24 óra alatt körül futna az egész föld körül. Csak egy pillanat még, s ez a borzasszónak látszó árnyék már minket is elert.

S ekkor egyszerre, mintegy bűvös vesszőnek érintésére, az egész tümenény megváltozik. Egy pillanat előtt napfényes volt minden, most minden sötét. Napvilág után egyszerre sötét éjszaka — a nélkül, hogy szürkület jött volna közbe. A kon-traszt oly erős, hogy alig tudjuk megkülömböztetni a tárgyakat. Egy lépést sem tudunk tenni, nem csak a miatt, mert lábainkat meggyökerezeti a bámulat, hanem azért sem, mert nem látjuk lá-baink alatt a talajt. Az állat-világ a lehető legna-gyobb nyugtalanságot árulja el. A madarak, me-lyeket épen röpülés közben lepett meg a tüme-nény, lehullanak a levegőből. A tyukok vad szá-ladással s iszonyú lármával sietnek éjjeli szállásuk felé. A barmok örülten szaladgálnak fel és alá, s bögés, nyerítés, ordítás, üvöltés hallható. Maga az ember is megrémül. A nép, még ott is, a hol figyelmeztetve volt a bekövetkezendő eseményre, elveszti jobbjára lélekjelenetét, esztelenül futkos ide s oda, vagy térdre omlik, s hangos ima kö-zött várja a bekövetkezendőket. Magukon a csil-lagvizsgálókön megeskik, hogy mialatt hónapokon át készültek ennek az egy muló pillanatra a fel-használására, ámulva és tétlenül nézik e meg-kapó sceneriát, a nélkül, hogy hozzányulnának műszereikhez.

S ha az égboltozatra emeljük szemünket, az ámulat még nagyobbá válik. Köröskörül a haj-nal pirájával ékeskedik az ég alja. Feljebb sötét hamvassá változott színe, s kétségét elveszítette egészen. Ott ellenben, a hol előbb a nap ragyo-gott, egy teljesen sötét kerek test, a hold foglalta el a helyet. Eme körömfekete folt körül azonban fényes sugarak lövelnek szét, mint szentek feje körül a glória. Ez az ugynevezett «korona», egy eddig ki nem magyarázott tümenény, melyről csak annyit tudunk, hogy magához a naphoz tartozik, s talán annak világító ködeiből verődik össze.

Alig két, három perczig tartott e tümenény s a napnak egy kicsinyke vékony sarlója ismét lát-hatóvá válik. A világítás olyanná lesz, mintha elektrikus lámpából áradna szerte a fény. Az emberek arca egy pillanat előtt még sárgászöld volt, most mintha erősebben lenne megvilá-gítva a szokott napfény világánál. Az árnyék határozott és éles körvonalakkal bír, míg azután ismét elmosódnak e körvonalak, midőn a nap egészen kistűtött.

A tümenény, abban az alakban, a hogy itt le-írtuk, csak ritkán látható. Napfogyatkozás van ugyan gyakrabban, a teljes fogyatkozás se nagy ritkaság, de hogy teljes napfogyatkozás egy bizo-nyos meghatározott helyen, például Budapesten látható legyen, az minden században sem for-dul elő.

A folyó év augusztus 19-én bekövetkezendő teljes napfogyatkozást sem fogjuk látni nálunk Budapesten, de látható lesz az Európa északi-bb helyein, ha nem is teljes pompájában — s lát-ható lesz Ázsia némely vidékein.

A hold árnyéka mintegy 24 mérföld széles csíkot fog leírni a föld felületén, s mind azok a helyek, melyek e csíkba esnek, teljes napfogyat-kozást fognak látni. Körülbelül Nordhausen a legnagyobb hely Németsországban, hol a tüme-nény még látható, Lípese, Magdeburg, Berlin, Posen, Bromberg azok a helyek, melyek e csíkba egész vidékükkel belé esnek. Oroszországban Perm, Tomszk, Irkutsk, a Baikal-tó, Mongolor-szág, a Mandzurok-lakta föld s Nipon szigete, mely már Japánhoz tartozik, jelölik azt az utat, a melyen át az árnyék elhalad.

Azonban sem az egészen keleten, sem az egé-szen nyugaton levő helyek nem fogják a tüme-nényt oly megkapónak találni.

Japánban a nap már leáldozó felben lesz, mi-kor a napfogyatkozás kezdetét veszi. A sötétedés tehát be kezd már amúgy is állani, s az átmenet nem oly hirtelen, mint a minő p. o. a Baikal-tó vidékén, a hol dél körül fog az mutatkozni. Vi-szont a nyugati helyeken kevéssel napfelkölte után, néhol épen a napfelkölte előtt veszi a tüme-nény kezdetét akkor, midőn még a teljes világi-táshoz nem szokott a szem, s alig hogy elmúlt az éjszaka. E helyek közül itt-ott, a gőzök miatt is

tett szép műtermet, s az idén készült el Schicke-danzé. Jelenleg Roskovic és Zala nagy műterme közel befizetéséhez, mely az Andrassy-utca kiszögellő sarkot fogja díszíteni.

Magyar orvos Amerikában. Dr. Farkas László az irodalmi téren is ismert jeles fővárosi orvos aug. 7-én szállt hajóra Hamburgban, és Amerikába ment, résztvenni a Washingtonban tartandó nemzetközi orvosi kongresszuson, s képviselni azon a m. kir. honvédelmi minisztérium megbízásából a magyar hadegészségügyet.

Hold- és napfogyatkozás. Augusztus havának érdekes égi jelenségei vannak. E hó 3-ikán részleges holdfogyatkozás volt. Budapestten foszlányos felhők borították az eget, s kezdetben a holdnak csak egy része villant ki a felhők közül, de később annyira meggyűrűlt a fellegek, hogy a hold több percére is áthatott lett. 10 óra 5 perczkor csaknem fele hiányzott a holdnak, s aztán telni kezdett s 11 óra 19 perczkor teljes lett ismét. E hó 19-ikén pedig napfogyatkozás lesz, még pedig teljes, de nálunk csak a középe látható. A tünemény a mi időszámításunk szerint reggel 4 óra 24 perczkor kezdődik, a legnagyobb alsótétetés 5 óra 19 perczre esik s a fogyatkozás 6 óra 14 perczkor ér véget. Minthogy nálunk ekkor a nap 5 óra 2 perczkor kel, köztelen és igen derült időnek kellene lenni, hogy a fogyatkozás közepét jól lássuk. E fogyatkozás látható főképen Ázsiában, Elő- és Hátsó-Indiát kivéve és Európa keleti részében, de már csak tökéletlenül.

Vasuti kiállítás. A városligeti nagy iparcarnok közepén, a kereskedelmi múzeum gyűjteményei közé ékelten érdekes kiállítás nyílik meg augusztus 13-án. Ez a vasuti szükségleti czikkek időleges kiállítása, melyet a közmunka- és közlekedési minisztérium rendez. Vasuti gépmozdonyok és kocsioktól kezdve az utolsó talpfáig és legapróbb géprészletig be lesz itt mutatva minden, a mire a magyar államvasutnak szüksége van s a mit gép- és felszerelő gyárni előállítanak. A kiállítást vasuti szakközégek rendezik be Németh Imre min. tanácsos, a kereskedelmi múzeum igazgatójának vezetésére alatt.

Trefort miniszter az idén is nagy tanulmány-utrá használta föl szabadságidejét. Ezáltal Franciaországban volt s a francia közoktatás újabb fejleményei felől informáltatta magát. A miniszter e hó 20-ka körül tér vissza Budapestre. Berzeviczy államtitkár akar kezdi meg szabadságát.

Léghajó-kiállítás Bécsben. Bécsben a jövő évi nagy iparkiállítás kapcsolatban Silberer Viktor léghajózási kiállítást szándékozik rendezni. E célból Silberer a napokban Párisba utazott, hol újabb léghajózási tanulmányokat tesz és a bécsi kiállításra megteszi az előkészületeket.

Edison új találmánya. Az északamerikai nagy Edison új találmányáról adnak hírt, mely a tengerészeknek kiváló szolgálatot tehet. Edison ugyanis egy nagyon egyszerű gép segítségével lehetővé teszi, hogy két hajó két mérföldnyi távolságra beszélhet egymással. A hangot a víz közvetíti. A gép szerkezetét így írják le. A hajó gépvél egy gőzpumpát kötnek össze, mely egy kules fordítására működésbe lép. A hangot egy drót vezeti a vízbe, s a drót összeköttetésben van egy hallószóval, mely a hajó testén, a vízszint alatt van elhelyezve. A hang gyorsan terjed a vízben, a buvárok tizenöt mérföldnyi távlatra meghallották a közelgő hajó zakatolását. A vízbe eresztett vízhang hullámokról-hullámra nagy gyorsasággal megy tovább s midőn a hangot vívő hullám alhoz a hajóhoz ér, melynek szájába volt, az e hajón szintén elhelyezett hallószó mozgásba hozza a kapitány szobájában elhelyezett elektrikus oszlopát. Ekkor a kapitány az elektrikus gép segítségével értesül az érkező hangokról, meghallja a hét mérföldrel jövő beszédet s felelelhet rá.

Az osztrák turista-klub és a magyar Kárpátok. Az osztrák turista-klub is kezd már nagyobb figyelmet fordítani a magyar Kárpátok gyönyörű tájaira. Tagjai köréből «Kárpát-barátok» című társaság alakult, mely a jövő hóban nagy kirándulást rendez a magyar felvidékre. Meglátogatják a csorbai tavat, tarpataki völgyet, lomniczi caucost, dobsinai jégbarlangot st.

Budapesti csehok Prágában. Az utazások és kirándulások idényében a budapesti csehok is tömegesen kirándulást rendeztek a múlt héten Prágába, hol most naprendben van igazgató a magyarok ellen, a mivel egybeírják a budapesti csehok kirándulása nincs összefüggésben, sőt épen tk teljesítést tehetnek. hogy Magyarország mindenki teljes szabadságot élvez, s az idegen háborúval nem élvezheti a becsüle-

tes munka gyümölcsét. A budapesti csehok csapatát szívesen fogadták Prágában, s a tiszteltekre rendezett lakomán Brabek tanár magyarul köszöntötte fel őket, többek között a következőket mondta: «Midőn ez előtt két évvel muzsikát templomát meg látogattátok, zavartalan volt közöttük a harmonia, de az a szerencsés elist - nem híres honfitársatokat, Lisztet értem, a ki a harmoniát mindig szerette, - megzavarta a tisztá rokonszenvet, s azóta az éjkenek és a nazárok megriktak. Reméljük azonban, hogy nem sokára meg fog szünni közöttünk ez a harc is.»

Krupp hagyományai. Az ágyu-írály, a milyen nagy nevet szerzett magának, ép oly imponáns hagyományokkal gondoskodott e név fennmaradásáról. Így Essen városának 500,000 márkát hagyott jótékony és közhasznú célokra. Munkásairól sem feledkezett meg s a gyárbeli alkalmazottak számára jótékony czélokra való felhasználás végett 1 millió márkát alapítványt tett.

Hadi Loja meghalt. A Bosznia okkupációjából ismert Hadi Loja, ki több évi váforgásot is leült, egy július 13-áról keltezett mekkai levél szerint, ott meghalt. Konstantinápolyba akarván utazni, Dseadaban megbetegedett s vissza kellett vinni Mekkába, hol néhány nap múlva meghalt.

A Magyar-Francia biztosító részvény-társaság (Franco-Hongroise) életbiztosítási osztályához 1887. július hóban benyújtott 317 ajánlat 635,300 forint összegről és kiállított 350 kötvény 600,085 frt biztosított összegről. Az 1887. év január 1-től július végeig 2487 ajánlat 4,720,040 frt összegről nyújtott be és 2340 kötvény 4,318,726 forint biztosított összegről állított ki.

A mai számunkban megjelent Budapesti Kereskedelmi Akadémia című hirdetésére t. olvasóink figyelmét emezel felhívjuk.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: dr. Torn János, kir. tanácsos, kegyesrendi kormánytanácsos, a szegedi népiszkolák első érdemi felügyelője, élete 83-ik évében, hatvanegy évet töltve a tanítvány szolgálatában; az egész Szeged szívéből gyászolja a nagy szeretettel, ki a város tanügyi viszonyainak fejlesztése körül oly sikeresen buzgólkodott. — GARDAY ANTAL, márványmű-gyáros, kinek a műipar terén anyai érdeme volt s kinek gyárából került ki a legtöbb sirenlek az ország távol részeiben is. Évekig bírta a primári uradalmak márványbányáit, szorgalom, művészi ízlés voltak ama tulajdonságai, melyek széles körben tisztelt és becsült nevet szereztek neki. A jelesseink sirján emelkedő márvány-emlékek nagy része az ő alkotása és több nagyobb szabású műve őzi meg az ő emlékét is. Piszkén, 69 éves korában hunyt el. — BALAZS JÁNOS, bünyű-hunyadi plébános, 34 éves. — FEJES BÉLA, ref. segédlelkész, 23 éves, Sajó-Szentpéteren. — GR. RHEDEY ISTVÁN, 63 éves, Kolozsvárt. — Nagyvárdi MEZEY LÁSZLÓ, a fennállott m. kir. udvari kancelláriánál volt taxator, majd 1848. évben az ő fellege személye körüli miniszteriumnál pénztárnok. Ipolyságban, 88 éves korában. — MANTÁR GYÖZÖ, kir. adófelügyelő, a Miskolc melletti Hámorban. — KÁRPÁTHY KAMILLO, m. kir. oszondó-szádos, Kassán. — HEGEDŰS SÁNDOR, bir-tokos, volt megyei és állami tisztviselő, 69 éves, Kun-Szentmiklóson. — LOOZ TROJÁN, torontálmezei főszámvévo, ki a szabadságharcban Damjanics alatt szolgált. — DANLOVICS TIVADAR alügyész, 44 éves, M. Szegeden. — BAUMANN JÓZSEF, budapesti nagykereskedő, az izr. hitközség elöljáróságának tagja; ugyanitt WENSER ADOLF, m. kir. közalapítványi ügy-igazgatósi volt tisztviselő, élete 51-ik évében. — PÁPAY PAL, páksi iparos, régi honvéd, 57 éves. — GSOND (Erdélyi) FERENC, német hírlapíró, legutóbb a «Pressburger Revue» kiadója, Pozsonyban. — RÉMI ALFONZ JÓZSEF, negyedszáz éves teológus, Rémi Róbert ismert tekintélyes fővárosi polgár 25 éves fia, Gödöllőn. — Id. RUIZOSKA IMRE, tanító és földbírtokos, Gimésen, 63 éves. — BLAUBORN BALÁZS, ügyvéd, 36 éves, Pécsen. — MÜLLER TONÁS, német színész, ki a gyapju-utcai színházból ismerőse a közönségnek, Temesvárott. — PARTOS GYULA, a budapesti Pártos-testvérek cég főnöke, 22 éves korában. — LICHT GYÖNY, a kir. család hollasi uralomának főnöke, Hollócsen, 83 éves. — MADZSAR LAJOS, 18 éves ifju, Szatmárt. — UNGVÁRT GYÖNY, a szabadságharcban a honvédségre egyik kitünő tábori papja, ki később maga is fogságba jutott, s mint fogolyként megengedték, hogy Csányi Lászlót 1849. okt. 10-ikén a vesztőhelyre kísérhesse; kiszabadulván igen szerény lelkesen járvadalmat kapott, nem sokára pedig nyugalmába tették és pár nap előtt Bécsben, a kapuciszusok kolostorában hunyt el.

POGÁNT GYÖRGYNE, szül. Réthy Karolin, Hunyadmegye főispánjának köztestületben élt neje, Nagy-Enyeden. — GRÓF HALLER GYÖRGYNE, szül. Bálint Borbála, 60 éves korában, a borszeiki fűrdőben. — BIRÓ PALNÉ, szül. Muszka Borbála, Biró Zeigmond-

nak, a hazai első takarékpénztár főtisztjének édes anyja, 57 éves, Zámboikon. — ÖZV. FRATRIUS SÁNDORNE szül. Latinovits Borbála, 83 éves, Zomborban. — MIRA ALAZIA, a temesvári Notre-Dame apáczakolostor egyik tanítónője, 46 éves. — BECSEY HUGÓNÉ, szül. Foltsek Anna, 37 éves, Uj-Aradon. — SZAKMÁRY KÁROLYNÉ, szül. Bldzy Eugenia, 40 éves, Kassán. — REZESY SÁMUELNÉ, szül. Trsztyjenszky Karolina, 67 éves, Csetneken. — ÖZV. KISS PÁLNE, szül. Jurenák Vilma, Cibabkán. — ÖZV. KUHNINA ISTVÁNNÉ, szül. Pichler Katalin, 60 éves, Málnapatakon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

S-a K. Az arcképet és életrajtot köszönettel vetjük.

A hütelen. Nem gyűlölek, nem átkozlak azért hogy elhagytál! Istenem, hányszor el volt ez már mondva, nem csak ilyen síró-rívó hangon, hanem paszirta-hangokon is, szebben is, jobban is!

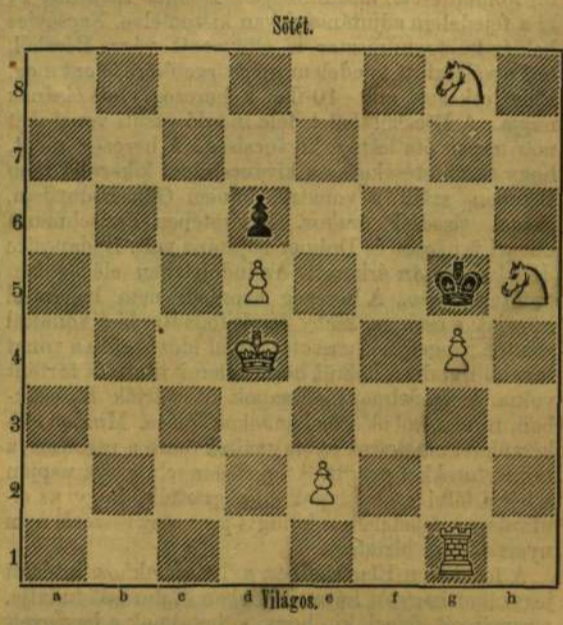
Aratásakor. Az aratok elmékedése a búza hasznos voltáról, prózával is próbáibb. Az öreg ember felső-lajtása pedig ugyancsak elkopott gondolat. Miért kell annak verset írni, a kinek nincs emél több s jobb mondani valója?

Üti képek. Csinosak, kivált a III. B. Az I-ben egy helyen igaztani kellene, a szó barátság nem illik az, hogy «leveti fátyalt a fedetlen hangya» (Hünder-bájak); talán a bizalmas szeretőt lehetne mondani, de nem a jó barától. A II-nak rövid soraiiban a forma kissé nehézkes. A kívánt javítással szívesen közöljük.

Nem közhölhetők. A szabadban. — Ha madár lehetnek. — Sietve jó az észkaca. — Elfeleltem mindent. — A bojtár dalai. A búsuló juhász dalai. A betyár dala. — A váci utcán (tárca).

SAKKJÁTÉK.

1451. sz. feladvány. Dubbe F.-től.

Világos indul s a hatodik lépésre matot mond.

Az 1445. sz. feladvány megfejtése.

Grimshaw W. A.-tól.

Megfejtés.

- 1. Hd1-e3 ... Fg6-h7
2. Hf3-g5 ... h6-g5
3. Vf1-cl ... t. sz.
4. He3-c2 v. Vel-b2 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi S. Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Tarnócon: Németh Péter. — Nagy-Enyeden: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Augusztus hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates from 14th to 20th of August with corresponding religious events.

Holdváltásai: Újhold 19-én 6. ó. 55 pk. reggel. Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Színes, fekete és fehér selymesatlasz 75 kr. mtrje 10 tr 65 kr.-ig (18 különböző minőségben) küll egyes ruhákra és végeiben vémentesen a hátsó Hennberg G. salyaggyári rak-tás, (cs. k. udvari szállító) Zürichben. Minta postafordulattal. Levélre 10 kros postabélyeg illesztendő.

Gyenge testszervezetű, ugyazintén elégtelen osztályzatot nyert tanu. lők, árvák, egy kies fekvésű falusi magányban, kellő eredménnyel nevelteték. — Bővebben, Borsodmegye Boldván, az igazgatósnak. 3375

Tudósítás szenvedők számára.

Mi alórtottak indítva érezük magunkat kívánítani, hogy hivatásunk teljesítésében több ízben könnyen és sulyon megbeszélvén, a «Páris általános sebtepsz alkalmazása által (kapható Török József gyógyszerárban Budapest, király-utca 12. sz., 1 faszék ára 85 és 70 kr.) gyorsan és fájdalom nélkül kigyógyultunk. Mitűn a sebtepsz továbbá égésebe, genyedekek és gyűlevényeknek szintén kitűnő gyógyszerrel bír, minden szenvedőnek legjobb ajánlatjuk és kívánatos volna, hogy a gyors és biztos segély tekintetéből, valamennyi műhely és gyárban mindig készletben tartassék. — Rolla Gyula, Petrovits István, Katzer József, valamennyien a magyar kir. államvasutak gépgyárában alkalmazva, Budapest.

Advertisement for Rádai Fűrdő savanyúvíz-forrás. Includes text about the benefits of the mineral water and contact information for the pharmacy.

Advertisement for DOUCEUR DE BUDAPEST, a product for insect control. Text: 'ÜZLET-MEGNYITÁS: Különlegesség! tea, bor és csomag-ellenanyagok nagy választékban. Pókölta, mészkeletés tiarát szűz méhből. DOUCEUR DE BUDAPEST (alkalmas ajándékokra). Czyski L. 24-szer kitüntetett gőzgyárából, Budapest, Bécsi utca 3. szám alatt.'

Advertisement for Hatóságilag engedélyezett teljes végeledás, az üzlet feloldása miatt. SZÓKE EDE UTÓDA Budapest, IV., váci utca 2. férfirdő, női pipere, szalag, szővött és rövidrua rakatára. A ki jó árut olcsón akar vásárolni e ritka alkalmat fel fogja használni.

Advertisement for Poloskák, rovarirtó porom. Includes illustrations of insects and text: 'svábbogarak, csótány-bogarak, molyok, hangyák, bolhák, legyek, stb. it biztosan és gyökereesen kiirtja csak az én minden dobosokan 1 frtával, kisebb 55 és 30 krajval. Aszonkiv ajánlom különlegeségeimet, u. m. sváb- és csótánybogar-irtó port, dobosokan 1 frtával, kisebb 55 krajval. Moly- és hangy-irtó porokdobosokan 1 frt, kisebb 55 kr. o. é. Elpusztíthatn mézga-fajtátok, melyek segítségével a rovar, moly, vagy orosz bogárpor egyformán szétszóható, és a legkisebb hasadékokba belövelhető. 1 darab ára 50 kr. Poloska-irtó szesz butorko számára. Egy nagy üveg 50 kr., egy kis üveg 30 kr. Felülmulhatatlan hatású poloska-irtó szesz, farszáma számára. Pestesen, mezelemléni vagy falka tisztolásán a festékek, mászba vagy valokabba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg elégessége egy közepesnyagú szobára. Ára 1 frt. Cs. és k. szab. a maga nemében egyetlen hatású patkány- és egér-irtó szer. (Nem mérge; csakis rágó állatoknak halálos.) Egy bádog doboz ára 1 frt, 6 doboz ára 5 forint o. é. Számos megrendeléseket vár: magyar királyi szabadalm. vegyszeti terméknek gyára. Budapest, VII., király-utca 47. sz., I. em. hová minden írásbeli megrendelés intézendő. — Fiókraktár Budapest: Thauer József úrnál, V., nagykorona-utca 12. sz. és Silber Antal Újra VII., király-utca és Károly-körut sarkán, báró Orczy-felé házában.'

25 darab pereczek borhoz, 10 kr.-ért, kapható Czyski L. gyári rakatárban, Budapest, Bécsi utca 3-ik sz. az.

Advertisement for Keifel és Társa, a Parisian corset maker. Includes an illustration of a woman in a corset and text: 'Fabrication de Corsets Parisiens. Keifel és Társa francia mell- és vállfűző-raktár IV. ker., váci utca 19. szám, BUDAPEST, „Nemzeti szálloda” átellenében. Minden fajta mell- és vállfűző-különlegességek! ugymint: Csecsemőfűző 4 hótól 1 éves koruig. Gyermekfűző 3 évtől 6 éves koruig. Derékvő, mely a derék megerősítésére szolgál. Redresser (egyenes tartó), ez különösen jó eredményű azokra, a kik előre vagy hátra hajolgnak. Ruganyos anyafűző, szoptatásra való szerkezettel. Képes árjegyzéket szívesen küldünk!

Advertisement for A MAGYAR BŰNVÁDI ELJÁRÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN. IRTA Dr. FAYER LÁSZLÓ, egyet. rendkívüli tanár. ÁTALAKITOTT ÉS BŐVÍTETT MÁSODIK KIADÁS. Ára fűzve 3 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvtárunknál kapható:

Hasznos könyvek nők és hajadonok számára.

- Baráth Ferenc. Aesthetika. Bevezetésül a verstanal. 18 ábrával. Második jav. kiad. Fűzve 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.
Beniczky Irma. A nők hivatása 1 frt 20 kr.
A nők apró köztelmel s ezek fontossága az életben 40 kr.
A mindennapi életből. A nőknek. Rusz K., Moleschott, Doebereiner s mások után írta K. Beniczky Irma. Két kötet 80 kr.
A divat szépségét. Műveltség- és erkölcs-történeti kultúr nyomán írta K. Beniczky Irma. 40 kr.
A leányzelem világa. 40 kr.
György Vilmos. Emlékkönyv a confirmáltóság készülő protestáns hajadonok számára. Egy szemlézettel, vízszalagba kötve aranyvázalattal. 1 frt 20 kr.
Hölgyek titkára. vagyis legújabb, legteljesebb levezetőkönyv nők számára. Minden előforduló alkalomra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, család, bizalmas és szerelmi levelekkel, különféle ügyirattal, valamint alapos utmutatással a levélírás szabályait illetőleg, rövid helyesírástannal, a magyar polgári jogok és kormányzat ismertetésével, stb. Harmadik bővített kiadás. Kötve 1 frt 50 kr.
Hölgyek lajta. Magyar költőknek műveiből szerkesztette Zilahy Károly. Egy szemlézettel. Második kiad. 2 frt, diszkötésben 3 frt.
Huppmann Antal. A valódi szakkész-művészet vagyis rendszeres utmutatás a finom és legfinomabb főzésben, a legjobb magyar, francia és német mód szerint. Különös tekintettel új és főri konyhákra, nagyobb-szerű lakomák és házi vendéglésekre. Negyedik kiadás 1 frt 50 kr.
Jósika Julia. Pályavezető fiatal leányok számára. Második kiadás, korszerűen át-áltoztatta K. Beniczky Irma. 2 frt. Diszkötésben 2 frt 80 kr.
Kubinyi Lajos. Iparos-gazdasszonyok könyve. Iparos-gazda családok számára. Rajzokkal 70 kr.
Legonvó Ernest. A nők erkölcsi története. Ford. Feleki József. 1 frt 50 kr.
Leányaink és fiaink. Egy-néhány jelenet és tanulmány a családi életből. Ford. Feleki József. Fűzve 2 frt. Diszkötésben 2 frt 80 kr.
Lengyel Daniel. Orvosi tanácsadó város- és falun. Második kiadás 1 frt 50 kr.
Medve Imre. A magyar gazdasszony teendői a közelebben, hazában és konyhában. Kézi és segédkönyv nők és hajadonok számára. Második kiadás 2 frt.
Németh Zuzsanna. A legújabb és megpróbált magyar szakkész-könyv. A magyar háziasszonyok számára. X. bővített kiadás 80 kr. Kemény kötésben 1 frt.
Riecke G. A. Anyák könyve. A gyermek első nevelésének legfontosabb kérdéseiről. Fordította K. Beniczky Irma. 40 kr.
Schatter Gyula. Nélkülözhetlen ismeretek könyve leányok számára. Leányiskola számára és öntanulásra. Az ötdiké német kiadás szerint s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átáltoztatta Tóth Pál. 80 kr.
Zerkovits Szidonia. A magyar irodalom története költészetannal. Női tanítástezék számára. II. kiad. 1 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent minden könyvtárasnál kapható — az osztr. tartományok számára Szeleáni Gyógy-és kir. egyetemi könyvtárasnál, Bécsben, L. Stefánplatz 6.

Degré Alajos. Igy van jól!

Vig regény. Ára füzve 1 frt. Ara füzve 1 frt.

MAKROBIOTIKA

VAGY

HOGYAN HOSSZABBITHATJUK MEG ÉLETÜNKET

IRTA

Dr. HUFELAND KRISTOF VILMOS.

Dr. KLENCKE átdolgozása nyomán, fordította KEMENY FÜLÖP.

Ára füzve 1 frt. Vászonkötésben 1 frt 60.

TARTALOM:

Elméleti rész. A makrobiotika történeti fejlődése. — Az életerős és az életartam általában. — A növények életartama. — Az állatvilág életartama. — Az emberek életartama. — A tapasztalatok eredményei. — Az emberi életartam meghatározása. — Közelebbi megfigyelése az emberi életnek, legfőbb mozzanatainak, s magasabb és értelmi tökélyének befolyása az élet tartamára. — Egyes emberek életartamának különös alapokai és ismertető jelei. — Az élet hosszúságát előző különféle rendszerek vizsgálata, és az egyedül lehetséges, s az emberi életre érvényes rendszer megállapítása.

Gyakorlati rész. *Első szakas.* Az élet-erősítő tényezők. Ferde nevelés, — elkészítettség, — túllétezés, fizikai és érkeles elpuhultság. — Kicsapongás a nem elvégezhető, — a nemzeti erő elpazarlása, — a fizikai és érkeles önfertőzés. — A lelki erők túlfeszítése. — Betegségek, — ezeknek helytelen gyógykezelése, — erőszakos halálnemek, — hajlam az öngyűkösságra. — Tisztátalan levegő, — az embereknek nagy városokban összehúzóítóan való lakása. — Mértékletlenség az evés- és ivásban, — a finom konyha, — a szesz italok. — Életörvidítő kedélyhangulatok és szenvedélyek, — haláltól való félelem, — rossz kedv, — túlságos elfoglaltság, — semmittevés, — unalom. — A túlságosan kifejtett képzelőtehetség, — betegség képzelése, — érzékenykedés, — Mérges, úgy fizikaiak, mint ragályosak. — Az öreg kor s annak korai előidézése. — *Második szakas.* Élet-hosszító tényezők. Jó fizikai származás. — Észszerű fizikai nevelés. — Tevékeny és munkás ifjúság, — az elpuhultság kerülése. — A fizikai szerelemtől való tartózkodás az ifjú korban és házasságban. — Boldog házasság. — Az átvás, — Testi mozgás. — A szabad levegő, mérsékelt hőfok. — A falusi és kerti élet. — Utazás. — Tisztaság és a bőr ápolása, — vajjon a gyapju, vagy vászon fehérnemű ajánlatosabb-e? — Helyes étrend; — mértékletes evés- és ivásban; — a fogak ápolása; — orvosi étkönyv. — Leiki nyugalom; — meglehetősen; — élethosszító kedélyhangulat — és fogalkozásnemek; igazi jellem. — Kellemes és mérsékelt érzelmi és érzelmi ingerek. — A betegségek elhárítása és okszerti kezelése; — a különböző betegségek iránti hajlam felismerése, s az ez esetekben követendő eljárás; — az orvosi tudomány, s az orvos helyes felhasználása; — házi és uti gyógytár. — Életmentés szerencsétlenségeknél. — Az öregkor és kellő gondozása. — A szellemi és testi erők miveltése. — A fenti szabályoknak a tesztervezet, vérmérséklet és életmód különböző volta szerinti alkalmazása.

ÉN, CSILLAG ANNA

185 cm. hosszú óriási Loreley hajammal, melyet az általam feltalált kenőcs 14 havt használata után nyertem, egyelőre szer, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövekedést és erősíti a hajbőrt, uraknál elősegíti egy teljes, erős szakáll növekedését, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakállnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz, és megőrzi a korai szűléstől a legmagasabb korig. — Egy köcsög ára 50 kr., 1 frt és 2 frt. Székhelyem: Budapest, V. utánvétel mellett az egész világra. **Csillag és társa** Budapest, Király-utca 26. sz.

A LEGJOBB FOG- ÉS SZÁJZVIZ

Dr. Ranimir szabadalm. fog- és szájjviz, mely a magyar és szerb királyi és osztrák cs. kir. k. k. által hivatalosan megvizsgálva és szabadalmazva (patentirozva) van. — Egy legérsekerűbb és minden tekintetben megfelelő kitűnő fog- és fogszív, mely a legkellemesebb fogfaját is azonnal megszűnteti és minden fog- és szájbaj, mind rheumat, skorbutot, parulást, kellemetlen szagot stb. gyökeresen gyorít és eltávolít. — A Dr. Ranimir fog- és szájjviz felhívta a kitűnő gyógyhatásával és általános elismert észszerűségével tényleg bármely más eddigi fog- és fogszív, mely állítást megcáfolják a szenvedők számtalan hánytatkozatai és több állam kormányi szabadalmi. — Kapható közvetlenül (posta-utánvétel mellett) a Dr. Ranimir szimonyi frankláról és a Kocsmester Tr. utódnál Budapestben. Ára 1 üvegnél 1 frt 20 kr. Dr. Ranimir, Szimony-Belgrad.

Gyár: **KÜHNE E.** Főraktár: Budapest, VI., Váci körút 21. 1887. jul. N. Palánka aranyérem.

Alakult 1856-ban. 70 első díj!!

ajánlja mint legjobb és minden igényeknek megfelelőbb, valódi Kühne-féle szab. „HUNGARIA DRILL” sorvetőit lesszállított áron.

Vászárléseket hikorlendő a vételmű mindig valódi Kühne-féle Hungaria Drill sorvetőt kérjünk. Resták, árapatkozások, konkolyválasztót, kukoriczamorzsolt, mindennemű földművelő eszközök, takarmányt készítő gépek olcsó áron.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben éppen most jelent meg:

NAPLÓ-TÖREDÉK az 1849-iki menekülteket, internáltakat, különösen KOSSUTHOT ÉS KÖRNYEZETÉT ILLETŐLEG, Törökországban és az Amerikai Egyesült-Államokban. LÁSZLÓ KÁROLY-tól.

Ára füzve 2 frt.

Kossuth Lajos a szerzőhöz 1887 február 10-én intézett sajtókezű levelének hasonmásával.

Tartalom. *Első rész.* Törökország. Menekülés Törökországba. — Hogy bántak a törökök a magyarokkal. Alkudozások a menekültek kiadására. — Bem és többeknek a török vallású ártésése. — A török városok kinézése, a házak építése módja s butorozása. — A haza menti kíváncsiakat osztrák gőzhajók küldettek Widdinhez. — A török vallású tértek elszállítása Widdinből. — «Kürban Bajram» ünnepe Kossuth tisztelgése Ziah nasáinál. — Az át nem tért magyarok utazásának leírása Widdinből Sumlára. — Sumlában elszállásolás. — P. tábornok fondorkodása. — Osztrák bérgyilkosok érkezése Sumlára. — A török nyelv. — Újvíz tisztelgés Kossuthnál; lengyel és magyar istentisztelet. — Kossuth megérkezése Magyarországra. — A menekültek lázongása; P. tábornok gőgös viselkedése. — A porta küldöttje megérkezése. Alkudozások a belbellebeztől. — A Kossuthal mehetők névjegyzéke. — A belbellebeztől utazása Kutahia; elszállásoltasuk és életmódjuk. — Magyar istentisztelet a lakományban. — A Kossuth-keret. — Kossuth gyermekét érkezése Magyarországra. — Ujjában belbellebeztől érkezése. — A «Raszan»-bőjt és «Bajram»-ünnepe. — Lajosnap és Kossuth gyermekei vizsgálja. — Kossuthhoz őt angol, francia és olasz vendég érkezett. — Kiszolgált török katonák elbocsátási ünnepélye. — Bem József altábornagy halálának híre. — A kutahiai magyar és lengyel fogoly-menekültek névjegyzéke és havi fizetése. — Újévi tisztelgés Kossuthnál. — Kossuth magyar telepet akart felállítani. — Bem érdemjele Kossuth kezébe küldetett. — Dembinszky tábornok elutazása Kutahiaiból. — Ismét Kossuth-látogatás érkeztek Kutahia. — Keresztény halotti szertartás török lakományban. — A menekültek lázongása. — Jó hír az amerikai Egyesült-Államokból. — Ismét osztrák ügynökök érkeztek Kutahia. — Újjában aggodalmak. — A Kutahiaiban volt magyarok egy része szabadon bocsátott. — Oláh küldött és cserkeszek látogatása Kossuthnál. — Török vallásnép. — Házmán és Lóroty vádlása és magok igazolása. — Julius 4-dike Kutahiaiban. — Készülődés az Egyesült-Államokba menésre. — Gould Walter arcképe. — Az osztrák és a török kormány. — Török takarodó Kutahiaiban. — Hogy hagyta el Kossuth Törökországot. — Kossuth jutalma a hitességért. — Szabadulás Kutahiaiból. Kutahia leírása. — A kutahiai menekültek a Mississippinál hadihajók szállata névjegyzéke. — A törökök főideje. — A törökök öltözködése. — Török társadalmi élet. — Bepillantás a hárembe. — A törökök étkezése. — Török menyegző. — A török nők házon kívül. A török lányok nevelése.

Második rész. Az Egyesült-Államok. Elutazás Törökországból New-Yorkba. — A spezziai öböl. — Kossuth Marselleben. — Kossuth Gibraltárban. — Kossuth Gibraltárból Angolországba ment és a Mississippinál Amerikába. — A Mississippinál a funchal kikötőbe érkezett. — Madaira szigete. — Vihar az óceánon. — Vihar az óceánon ismét. — Megérkezés a new-yorki öbölbe a kikötőbe. — Hogy fogadtattak a Mississippinál érkezett menekültek. Ezek névjegyzéke. — A menekültek fogadtatása a városi hatóság által a városkötésben. — Leírás az «Irving house» hotelnek, melybe a menekültek szállásoltattak s hogy töltötték azok az időt a Kossuth megérkezéig. — A menekültek a new-yorki magyarok által bántalmazták. — Kossuth megérkezése a new-yorki kikötőbe. — Kossuth megérkezése New-Yorkba és fogadtatása. — A New-York városa által Kossuth tiszteletére adott «banquet». — Kossuth körutira indult az őt meghívó városokba. — Kossuth Philadelphianban. — Vasutoni utazás az Egyesült-Államokban. — Kossuth Baltimoreban. — Kossuth Washingtonban. — Kossuth fogadtatása a szenátorok házában. — Kossuth fogadtatása a képviselők házában. — Leírás a tisztelegése Kossuthnál. — Kossuth anyja halálának híre. — Kossuth Annapolisban. — Kossuth Harrisburgban. — Pittsburgba utazási kellemetlenségek. — Kossuth Pittsburgban. — Kellemetlen «intermezzo» Pittsburgban. — Kossuth Clevelandban. — Kossuth Columbusban. — Kossuth Cincinnatiában. — Szellemdézónok. — Cincinnati leírása. — Utazás Indianapoliba. — Kossuth Indianapoliban. — Kossuth Madisonban. — Kossuth Louisvilliben. — Utazás Saint-Louisba. — Kossuth Saint-Louisban. — Saint Louis leírása. Utazás New-Orleansbe. — Kossuth New-Orleansben. — Lunchy (szesznap). — Methodistai istentisztelet. — New-Orleans leírása. — Utazás vissza New-Yorkba. — Megállás Mobilban. Utazás folytatása a megállás Montgomeryben. — A kis folyói gőzhajók leírása. — Utazás folytatása New-Yorkba. — Kossuth visszerkezett New-Yorkba. — Kossuth meglátogatta még Worcesteret, Bostont. — Kossuth Bostonban. — Kossuth ismét New-Yorkban. — Julius 4-dike New-Yorkban. — Kossuth elutazása Angolországba. — Kossuth elleni vád s annak megeazólása.

VASÁRNAPI UJSÁG

34. DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, AUGUSZTUS 21. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre — 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt. / félévre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt. / félévre — 3 • Külföldi előfizetésekre a postalgó megfizetésű viteldi is csatlakozó

BÁRÓ ATZÉL BÉLA.

MINDEN gondolkodó ember tisztában van az- zal, hogy hazánk a kultur-államok sorá- ban csak akkor foglalhatja el azt a helyet, mely őt területi nagyságánál, gazdag természetű segédforrásainál s lakóinak képessége- nél fogva megilleti, — ha a nemzetközi békés verseny küzdelmébe minden rendelkezésre álló erőnket beleviszszük s ha a politikai insti- tuczióinktól várt hatást a társadala- lom ereje is céltudatosan hatvá- nyozni igyekszik. Hiába van szabad alkotmány, hiába jó belpolitika, ha a társadalom közönyös s a benne rejlő erőket szunynadni engedi. Amaz az eredményes államéletnek csupán a keretét szabja meg, a terét jelöli ki e megjelölt téren s az adott keretben az egészséges életpezsgés- t a társadalom erejének kell megte- remteni. E nélkül minden állami berendezés üres, holt forma marad.

szágos középpont megalkotása volt, melyben a nemzet szellemi és anyagi erői találkozza- na s mint a szívből a vér, élettetőg és termé- nyítőleg kerüljenek vissza az ország testébe. Egy főváros teremtése, melyben tudomány, művészet és irodalom, tüke, kereskedés, ipar és gazdaság egyesülve az egész nemzetet átható szellemet terjeszzenek s a kultúra általános vívmányaira

a nemzeti egység sajátos belyegét rányomják; egy főváros teremtése, melyben a külföld vívmá- nyai meghonosulva magyar jellegűek új ingert öltötenek, melyet büszkén mondhatnak a maga sajátjának a magyar s vonzónak, kellemesnek találjon az idegen. Széchenyi sастekintete föl- ismerté mindjárt, hogy Budapestből nem volna nehéz ily országos középpont teremteti, hogy magyar kulturintézetek: szin- ház, akadémia, iskolák, muzeum stb. vonzó ereje által a hazafiság olvasztó tüzeben nem lesz lehetet- len akkor még tuhyomólag német lakosságát lassankint magyarrá áta- lakítani; fölismerte mindjárt, hogy e sivár homokbuczkák közé épült, akkor még inkább faluszerű város- ból kedvező fekvésénél, elragadó vidékénél s ritka természeti kin- cseimél fogva egykor még, kellő industria és tervszerű, okos fej- lesztés mellett olyan metropolis válhatik, melynek az idegenre is nagy vonzása lehet. Ha a Rákos ho- mokját megfogják s a sivatagon kerteket ültetnek a munkás kezek; ha a fejedelmi Dunán hajók raja jár, pusztító hullámait ellen védgá- tak támadnak; ha környékén a kies hegyeken nyári városrészek épülnek, ha kopár hegyei, melyek a török idők óta letarolva állanak, beerdő- sülnek; ha kedvezőtlen egészségi viszonyai közterek állítása, csator- názás és egészséges ivóvíz beszerzése által megjavulnak; ha a tüke biztos és jutalmazó elhelyezést találva, pa- lotaszzerű köz- és magánépületek ál- tal a nyugati városok színvonalára emelik; ha minden szellemi és anyagi igény, még a kényelem és szórakozás igénye is, kellő és lehető- leg olcsó kielégítést találhat itten s elenyaszulni vagy legalább meg- apasztni sikerül azt a szomorú kü- lönbözetet, melyet ő, Széchenyi, oly fájdalmasan észlelt a nyugati nagy városok és Budapest között: akkor komoly honfui akarattal és kitartás- sal s a társadalmi erőnek a harezí sorompóba állításával Budapestből lehet még olyan város, a minőt az ő álmai rajzoltak hazafias lelke elé.

BÁRÓ ATZÉL BÉLA. Koller Károly fényképe után.

A BUDAPESTI KERESKEDELMI AKADEMIA

folyó évi szeptember hó 1-sején az V. ker., Alkotmány-utca 11. szám alatt fekvő új épületében **harmincegyedik évfolyamát** nyitja meg. Midőn ezt a **szűk és gyámok** figyelmébe ajánljuk, megjegyezzük, hogy az intézet célja: a kereskedő pályára lépő fiatal embereket az általános műveltség alapján a kereskedői hivatásra, még pedig ennek felsőbb ágaira is, minden tekintetben alaposan előkészíteni, őket nemcsak értelmi és szaktudományi, hanem erkölcsi és nemzeti irányban is nevelni, és még mielőtt a kereskedésbe lépének, az iskolától telhető- leg gyakorlati tekintetben is kiképezni. — A három évi tanulmányból álló intézet igazgatását, szerveztét, tantervét, a felvételi feltételeket tárgyzó érteztőt az igazgatóság kívánatra bérmentesen megküldi.

Ugyancsak az igazgatóság készséggel ad felvilágosítást az intézetben fenn- álló és a fővárosi kereskedő testületet, valamint az intézet vezelő bizottsága által alkotott alapítványi tandíjmentes tehelyeket és a tandíj- mentesség elnyerését illetőleg.

Azon ifjak, kik az intézetben érettségi vizsgálatot tesznek, fel vannak joga- sítva, hogy hadkötelezettségeket mint egy évi önkéntesek teljesítsék.

Az intézettel egy évi kereskedelmi szaktanfolyam áll kapcsolatban, olyan ifjak számára, kik gymnásiumi vagy realiskolai érettségi bizonyít- ványt vagy valamely szakiskolai végbizonyítványt nyertek, és tisztán a ke- reskedelmi szaktudományokat egy év alatt elsajátítani óhajtják.

Budapestben, (V. ker., Alkotmány-utca 11. sz.) 1887 augusztus 5-én.

A budapesti kereskedelmi akadémia igazgatósága.